

Na het overlijden van je partner - praktijkvoorbeelden

Casus 1 Wanda

Mijn man was ernstig ziek en na een half jaar in het ziekenhuis is hij overleden. Dat half jaar heeft op mij een zware wissel getrokken. We leefden van crisis naar crisis en van operatie naar operatie. Zo werd ik ineens, veel te jong, weduwe.

Mijn man was altijd mijn grote steun en toeverlaat en heeft tot het laatst toe voor mij willen zorgen. Zelfs toen dit eigenlijk niet meer mogelijk was. Ik was behoorlijk aan het einde van mijn Latijn. Vooral omdat ik zelf een beperking heb waardoor mijn draagkracht minder is. Samen hadden wij het goed. Door zijn ziekte was mijn man al jaren thuis en waren we er qua inkomen al op achteruit gegaan.

Na zijn overlijden moest er van alles geregeld worden en merkte ik dat ik wel heel erg moe was. Ook financieel gezien maakte ik me grote zorgen. Het inkomen van mijn man was weggevallen en ik ben zelf ZZP'er. Het vervelende was dat het me, door mijn oververmoeidheid, niet lukte om genoeg eigen inkomen te genereren. Ook met behulp van een coach van het ondernemersplatform, kreeg ik het met name lichamelijk niet voor elkaar. Uiteindelijk kwam ik via de huisarts bij de cardioloog terecht. Die constateerde een pompfunctie van 14%. De stress was me allemaal toch teveel geweest.

Ik klopte aan bij SVB. Na een keuring bij UWV waarbij ik voor meer dan 45% werd afgekeurd ontving ik met terugwerkende kracht een Anw uitkering. Tien maanden na het overlijden van mijn man. Dit leidde tot een probleem met de Belastingdienst omdat ik het gehele bedrag aan Anw over 2016 in 2017 heb ontvangen. Daarmee werd het verzamelinkomen in dat jaar te hoog voor het recht op zorgtoeslag. Die zou ik daarom dan ook terug moeten betalen. Hiertegen heb ik bezwaar ingediend maar daar heb ik nu in 2019 nog geen antwoord op ontvangen.

Ik ben blij met de Anw en dat ik eraan nog een klein beetje kan werken. Dat is een positieve noot in het verdrietige land van rouw.

Casus 2 Jess

In november 2014 zijn mijn man en ik gescheiden. We kozen voor co-ouderschap voor onze dochters (toen 7 en 5 jaar). Gelukkig kon ik in de buurt een woning huren en uiteindelijk kopen met hulp van mijn ouders zodat de kinderen in dezelfde buurt en op dezelfde school konden blijven. Mijn partner kon in het ouderlijk huis blijven wonen. Het was voor hem door zijn chronische ziekte een dure aangelegenheid om een overlijdensrisicoverzekering af te sluiten. Dit hoorde ik pas achteraf en volgens mij is hij hierin niet goed voorgelicht. Tijdens ons huwelijk was alles perfect geregeld voor ons beiden voor het geval er iets met één van ons zou gebeuren.

Op 30 december 2015 is mijn ex-partner overleden na een zeer kort ziekbed. De ziekte die hij had speelde hierbij geen enkele rol. Omdat onze kinderen minderjarig waren, kreeg ik de volledige ouderlijke macht en werd ik degene die hun nalatenschap moest regelen/beheren. Hierbij kwam aan het licht dat mijn ex-man geen testament had en dat zijn overlijdensrisicoverzekering nihil was. Ik bleef achter met twee zielsverdrietige kinderen, twee woningen, twee inboedels en mijn eigen verdriet. Ik verloor mijn beste maatje en de vader van mijn kinderen met wie ik hen samen groot zou brengen. Mijn ex-partner had geen uitvaartverzekering. Die kosten kwamen daarmee voor rekening van zijn kinderen, oftewel mij.

Omdat hij slecht verzekerd was heb ik ervoor gekozen om met onze kinderen in zijn woning te gaan wonen en deze te kopen met goedkeuring van de rechter. Mijn eigen woning heb ik verkocht, anders zouden de kinderen overblijven met een schuld. De woningmarkt was toen helaas niet zo rooskleurig dus ik heb het huis onder de hypotheekwaarde moeten verkopen.

Doordat we gescheiden zijn en ik gelukkig wel een redelijk inkomen had kreeg ik geen Anw uitkering. De SVB gaf aan dat ik "pure pech" heb. Mooi is dat!

Mijn (financiële) situatie was er op berekend dat ik 750 euro (netto) partneralimentatie kreeg en dat wij beiden 150 euro in de maand op de kinderrekening stortten voor alle uitgaven voor de kinderen. Daarnaast werkte ik 36 uur in de week. Waarbij ik op de dagen dat de kinderen bij mij waren onder schooltijd kon werken en de dagen dat ze bij papa waren ik minimaal 9 uur werkte, verspreid over 7 dagen. Na zijn overlijden moest ik minder gaan werken (maximaal 20 uur is haalbaar) om de zorg voor de kinderen te kunnen behappen en mezelf niet voorbij te lopen. Rouw heeft tijd nodig en vreet energie. Je kinderen ineens naar de opvang brengen terwijl ze daar nog nooit geweest waren, doe je niet, zeker niet na het verlies van één van hun ouders. Kinderen willen dan vertrouwde mensen om zich heen, mij dus.

In de vakanties probeer ik mijn werk zoveel mogelijk te doen op dagen dat ik opvang kan regelen. Een hele opgave om die te vinden. Gelukkig heb ik inmiddels een erg fijne werkgever die flexibel is en begrip heeft voor mijn situatie.

En dan heb ik het sporten nog niet benoemd. Zes keer in de week naar trainingen rijden en op zaterdag jezelf in tweeën proberen te splitsen als ze allebei hun wedstrijden hebben. Natuurlijk kan ik ervoor kiezen om ze niet te laten sporten maar het is volgens mij niet goed om het leven van mijn kinderen na het verlies nog verder te veranderen. Eén van de allerbelangrijkste personen in hun leven is weggefallen en dus doe ik mijn best om ervoor te zorgen dat alle andere aspecten in hun leven wel blijven bestaan.

Nadat mijn ex-man overleed zijn de kosten alleen maar hoger geworden en wat binnenkomt alleen maar minder. Regelmatig rijst bij mij de vraag waarom er geen (financieel) vangnet is voor ouders die in een situatie zitten zoals ik. Niemand heeft hiervoor gekozen of had dit kunnen voorzien.

Casus 3 Marjolein

Op mijn 36e werd ik weduwe, onze kinderen waren toen 4 en 6 jaar. Het leven staat stil. Er was zorg, ook over hoe het financieel moest en dat voelde heel beangstigend. Alle verantwoordelijkheid rustte in één keer alleen nog op mijn schouders. Ik voelde paniek.

Ons inkomen samen was in de goede tijd ongeveer 6.800 euro bruto per maand.

Mijn man zorgde als zzp'er voor het hoofdkomen. Totdat hij ziek werd, werkte ik ook. In de zorg, 28 uur per week. Ik had toen een goed basisinkomen van 2.700 euro.

Tijdens de ziekte van mijn man werkte ik ongeveer 15/20 uur per week en niet meer in de zorg. Dat lukte uiteindelijk niet meer, ik was ziek gemeld en deed gedeeltelijk vervangend werk. Onze kinderen gingen naar de naschoolse opvang. Na schooltijd en tussen mijn werk door gingen wij naar mijn man. Hij woonde door zijn ziekte niet meer thuis – hij had NAH (niet aangeboren hersenletsel) en was halfzijdig verlamd. Voor de Belastingdienst gold dat één ouder nu niet meer werkte en daardoor hadden wij geen recht op kinderopvang toeslag.

Twee weken na het overlijden van mijn man zat ik alweer achter mijn bureau. Daarnaast ontving ik een aanvullende Anw. Dit heb ik vijf maanden volgehouden maar toen ging het niet meer. Waar was ik mee bezig? De jonge kinderen hadden mij hard nodig en ik had tijd nodig om mijn zaken op de rit te krijgen. Na twee jaar van angst en zorg moest er nu een veilige en goede thuisbasis komen. Als ik zou stoppen met werken kwam ik in aanmerking voor volledige Anw en had ik geen opvang nodig.

Voor de kinderen werd gestart met een hulptraject. Na het verlies van hun vader was hun angst om mij ook te verliezen enorm. Gelukkig kon dit deels worden gefinancierd met behulp van een pgb want rouwverwerking bij kinderen valt niet onder de zorgverzekering en van alleen Anw is 75 euro per uur voor mij onbetaalbaar.

Toen de kinderen weer enigszins op de rit stonden moest ik nog met mezelf aan de slag; wie ben ik, wat wil ik, wat kan ik. Een opleiding/omscholing kon ik niet betalen. Hoe kon ik voldoende inkomen genereren voor ons gezin? Studie en werk zonder kinderopvang was geen optie en kinderopvang betalen kon ik niet.

Sinds januari 2019 werk ik bij een bedrijf van een vriend: simpel administratief werk tijdens schooluren. Dit werk is niet te vergelijken met het werk dat ik voorheen deed en het salaris is dan ook de helft van vroeger. Gelukkig heb ik daarnaast nog aanvullende Anw. Het probleem waar ik tegenaan loop: Mijn inkomen naast mijn volledige Anw is 9.000 euro bruto per jaar. De reguliere kinderopvang rekent voor opvang tijdens de vakanties niet 7,45 tot 7,80 euro per uur maar 9,80 euro per uur. Opvang van twee kinderen gedurende zeven weken vakantie per jaar kost 1.050 euro! Dat is niet op te brengen. Ik ben nog steeds op zoek naar een oplossing voor de opvang van mijn kinderen tijdens de vakanties.

Altijd alles alleen moeten doen, is zwaar. Zeker met daarbij ook nog het verdriet en gemis door het verlies. Mijn kinderen hadden en hebben mij nog heel hard nodig. Zonder de (aanvullende) Anw had ik volledig moeten gaan werken en had ik er niet voor hen kunnen zijn. Het verlies van hun vader heeft enorme impact en zij hebben mij hard nodig. Ik ben daarom dankbaar voor onze levensverzekering en de Anw. Die laatste is absoluut geen vetpot maar heel noodzakelijk voor nabestaanden met jonge kinderen.

Casus 4   Babette

Tijdens onze zomervakantie in Frankrijk in 2015 overleed mijn man plotseling aan hartfalen. Onze dochter (16) en ik (47) kregen geen tijd om na te denken. Het geregeld en overleven werd gelijk in gang gezet. De wet- en regelgeving in Frankrijk is anders dan in Nederland. De ANWB werd ingeschakeld voor repatriëring van mijn man, ons en de auto met vouwwagen. Die laatste moesten we binnen twee dagen reisklaar maken. Hoe we dat regelden en waar we dan moesten slapen was ons probleem. Er werd geen hulp geboden en er was geen tijd meer voor mijn dochter om haar vader nog te zien. Wij vlogen terug op zondag, mijn man volgde woensdag.

Thuisgekomen volgde een langere periode tussen overlijden en uitvaart dan normaal. Een lichaam terughalen naar Nederland vergt veel administratieve handelingen en thuis mag je ook nog niets definitief bespreken of reserveren omdat het lichaam nog niet in Nederland is. Een chaotisch geheel. Ik had geluk met een begripvolle werkgever. Die gaf mij alle tijd voor het regelen van de uitvaart én daarna nog een week vrij omdat het nog schoolvakantie was en ik onze dochter niet alleen thuis wilde laten. Anderhalve week na de uitvaart ging onze dochter mee op een schoolproject en zat ik weer achter mijn bureau. Met een sterk verminderd concentratievermogen en ontzettend moe.

Na mijn werk op kantoor begon dan thuis het andere werk; overzicht zien te krijgen in alle administratieve zaken. Niemand die je daarmee helpt. Geen checklist die je kunt volgen. Zelfs medewerkers van een afdeling nabestaanden van organisaties waren niet altijd even empatisch; "Ja mevrouw, dat kunt u nu wel van ons vragen maar hoe weten we nu zeker dat u de weduwe bent van.....?" En hup, daar moest weer een kopie van de akte van overlijden naartoe. Waarna dan veelvuldig volgde "Deze is in het Frans, heeft u ook een Nederlandse vertaling?" Het omzetten van de en/of rekeningen op één naam was ook een traject van ruim een jaar. Nog twee jaar kregen we post op naam van 'De erven van'. Pas toen ik, door financiële noodzaak, was verhuisd lukte het om stukken op mijn eigen naam te krijgen.

Ander vervelend incident; bij de afdeling burgerzaken van de gemeente kregen wij de vraag waarom er geen toestemmingsformulier van de vader was voor de aanvraag van onze dochters nieuwe ID-bewijs. Ik legde zwijgend de akte van overlijden op de balie. We waren inmiddels voorbereid. Maar raar blijft het, want in hun eigen administratie is toch echt zichtbaar dat de vader is overleden.

Na vier maanden bleek rouwondersteuning gewenst voor onze dochter. Met ingang van januari 2015 was de Jeugdwet in werking getreden. Daardoor moet een jongere onder de 18 voor Ggz-zaken naar de gemeente. In november 2015 was dit binnen onze gemeente nog niet helemaal op orde qua kennis en uitvoering. Of ons kind dan maar 'even aan de keukentafel kon komen vertellen wat er precies was gebeurd'. Dan zouden we uiterlijk acht weken daarna van hen horen of zij wel/geen hulp nodig had. Onze gemeente bleek geen contract te hebben afgesloten met de enige praktijk voor rouwbegeleiding aan jongeren in onze regio. Ik besloot niet af te wachten, heb het ministerie van VWS gebeld en kreeg het advies hiervoor een pgb te regelen, dat heb ik gedaan.

Er was geen overlijdensrisicoverzekering voor mijn man. De premie hiervoor was voor ons niet op te brengen. Reden? Hij had een paar jaar eerder een klein hartinfarct gehad. Zelfredzaamheid is dus niet voor iedereen weggelegd.

Nabestaandenpensioen via zijn werk was er gelukkig wel. Waarbij we te maken hebben met drie pensioenfondsen en drie verschillende jaarbedragen. Eén van de fondsen wilde onze uitkering afkopen. De brief daarover was dwingend qua tekst maar ik zag al snel dat de afkoopsom veel te laag was. Volgens het CBS was de levensverwachting van vrouwen op dat moment 84 jaar en de berekening van de afkoop kwam uit op een eindleeftijd van 65 jaar. Dus tekende ik bezwaar aan namens mijzelf én onze dochter. Dat pensioenfonds betaalt mij nu alsnog levenslang een klein bedrag per maand uit.

Nabestaandenpensioenen voor jongeren zijn ook niet uniform. Het ene fonds keert uit tot het 21e levensjaar en het andere tot het 27e levensjaar. In beide gevallen alleen te ontvangen als een voltijdsopleiding wordt gevolgd. En zónder onderbreking. Dus een jaar ertussenuit is niet mogelijk, dan vervalt je recht op nabestaandenpensioen volledig. Uitvallen door rouw of depressie na verlies kan je als jongere op dit vlak dus duur komen te staan.

Na ruim drie jaar volgde een nieuwe schok. Een naheffing van de Belastingdienst. Het jaar na overlijden was als verzamelinkomen alleen gekeken naar het salaris uit werk. En waren de nabestaandenpensioenen niet meegenomen. Die vallen in lagere belastingschijven dan het salaris maar voor het verzamelinkomen geldt de hoogste schijf. Dat extra inkomen vanuit een nabestaandenfonds kan dus nare onvoorziene gevolgen hebben.

Een maand later volgde nog een naheffing, ditmaal voor te veel ontvangen Kindgebonden Budget in 2016. Een totaalbedrag van 4000 euro. Niet zomaar voorhanden en dus stress en slapeloze nachten. Het ergste hiervan vond ik dat dit voorkomen had kunnen worden. Als ofwel de pensioenfondsen ofwel de Belastingdienst mij hierover op voorhand had geïnformeerd was dit niet gebeurd. Bijvoorbeeld door aan te bieden een schatting vooraf te doen en vooruit maandelijks belasting te betalen.